



We noemen hem Sjeng!

Auteur: Liesbeth van der Jagt

Illustraties: Pauline Oud



Genre: dierenverhaal

Aantal bladzijden: 64

1 Korte inhoud

In het begin van het boek heet Sjeng: Fido. Hij is een hond in een gezin met zes kinderen. Het gezin gaat op vakantie en ze zijn druk bezig om alles in te pakken. Fido houdt ervan om kinderen te plagen en soms wild te blaffen.

Tijdens de vakantie reis stopt het gezin op een parkeerplaats. Als de familie in het nabijgelegen bos gaat wandelen, gebeurt er een ongeluk: Melanie valt van een gladde boomstam. Fido voelt dat er iets mis is. Hals over kop vertrekken ze; maar zonder Fido. Ze vergeten om hem mee te nemen. Hij rent nog achter de auto aan, maar niemand van de familie merkt hem op. En waar Fido ook zoekt: ze zijn niet te vinden.

Op een parkeerplaats ruikt hij een worst in een caravan. Hij pakt de worst en wil weer snel naar buiten. Maar plotseling komt er iemand binnen. Fido duikt weg; de man ziet hem niet, maar hij doet wel de deur dicht. Pas op een camping gaat de deur van de caravan weer open.

De caravan is van de opa en oma van Roy. Ze zijn met zijn drietjes in Frankrijk op vakantie. Roy mist zijn vader en zijn moeder. Ze hebben een prijs gewonnen en zijn naar Florida. Als de hond ontdekt wordt, zijn opa en oma niet zo blij. Ze mogen op deze camping niet blijven en moeten naar een andere camping. Roy vindt de hond wel leuk. Ze noemen hem Sjeng (naar het Franse 'chien'). Opa moppert veel over de hond, maar toch koopt hij een riem en brokken.

Roy vindt het op de nieuwe camping veel leuker: er zijn kinderen, een riviertje om te zwemmen en hij krijgt er een vriend: Roel.

Na een paar dagen komen er andere kampeers. Zij hebben ook een hond. Die gaat meteen met Sjeng spelen. Het lijkt of de honden elkaar kennen. Ook één van de meisjes (Renske) vindt dat Sjeng op Fido lijkt. De vader van Renske belt met de familie van Sjeng/Fido en zo komt de hond weer terecht.

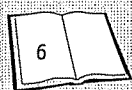


2 Villa-aspecten

2a Inleidend tekstje

(De teksten met een grijze achtergrond komen uit het boek. De paginanummers staan erbij.)

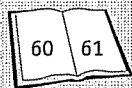
We noemen hem Sjeng! wordt ingeleid met de volgende tekst:



Ik ben Sjeng. Ik ben vrolijk. Ik woon bij een leuke familie en ik ging met ze op vakantie. Er gebeurde een ongeluk en toen kwam ik Roy tegen. Roy was heel erg lief, maar toch voelde ik me ziek. Maar... ik werd weer beter en blij. Hoe dat kwam?

Sjeng spreekt de lezers toe. De ik-figuur is de hond, de hoofdfiguur in het boek. Kenmerkend voor dit verhaal is dat een deel ervan verteld wordt vanuit het perspectief van de hond. Signaalwoorden in deze inleidende tekst zijn: vrolijk, ongeluk, lief, ziek, beter en blij. Ze zijn er de oorzaak van dat Sjeng heel tegenstrijdige gevoelens heeft. Kunnen de kinderen een voorspelling geven over het verloop van het verhaal op basis van deze woorden? Kunnen ze aangeven waar ze vooral benieuwd naar zijn als ze deze woorden in die volgorde lezen?

2b Villa Alfabet



Taalkamer

Lees dit stukje uit het boek nog eens:

Alleen

Ik sjok langs de weg. Mijn oren en mijn staart hangen slap omlaag. Mijn poten doen zeer van het lange lopen. Mijn tong voelt kurkdroog, zo'n dorst heb ik. Soms kom ik nog een plasje regenwater tegen. Dan lebbber ik gulzig een paar slokken op.

Eén keer stopte er een busje op de vluchtstrook. Ik erheen. Ik wist zeker dat het mijn familie was. Alles klopte. De kleur, de geur. Alleen de mensen niet. Ze riepen me nog. Maar ik was bang dat ze me pakten en ging er vandoor.

De schrijfster wil je iets laten voelen, maar ze noemt dat gevoel niet. Waaraan denk je bij dit stukje?

In dit stukje wordt duidelijk hoe Fido/Sjeng zich voelt. Toch schrijft de schrijfster dit niet direct op. Maar je kunt verder denken dan de taal die er staat. Zouden kinderen dit ook zien? Zouden ze kunnen omschrijven wat het gevoel van de hond is: eenzaam, verdrietig?

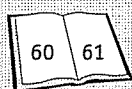
En als hij denkt: dit is mijn familie. Hoe zou hij zich dan voelen? Welk woord zou hierbij passen?



Maar toen kwam de teleurstelling. Hoe zou de hond dan weglopen? Wat zou je aan hem kunnen zien? (Staart tussen de benen, wegsluipen.)

Er zijn uitdrukkingen die een gevoel heel beeldend kunnen weergeven: zijn maag kromp samen, zijn hart sprong over, zijn hart stond stil, er lag een steen op zijn maag. Praat eens met de kinderen over deze in taal gevatte gevoelens van angst, schrik of blijdschap. Misschien kunnen ze er meer bedenken.

Laat de kinderen ook eens nadenken over de tijdsduur van de tegenstrijdige gevoelens die Fido heeft. Eenzaam – blij – teleurgesteld volgen elkaar in luttele seconden op. Kunnen ze uit eigen ervaring over een dergelijke snelle opeenvolging van totaal verschillende gevoelens vertellen?



De 'even-alleen-zijn'-kamer

Roy weet nu al dat een week veel te lang is.
Hij voelt zijn buik weer, net als gisteren
op het vliegveld.
Oma pakt zijn hand.
Nu zit er een rare brok. Hij slikt.
Het helpt niet.

missen

alleen zijn

flink zijn

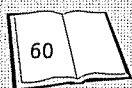
Wat vertellen deze zinnen over Roy?

Kijk ook eens naar de woorden.

De ouders van Roy hebben een prijs gewonnen en zijn naar Florida. Op een paar plekken in het boek komt dit duidelijk naar voren. Door de eenzaamheid van Roy komt er gemakkelijk een contact tussen hem en Sjeng tot stand.

De woorden zouden er natuurlijk allemaal bij kunnen passen. Niet het goede antwoord is belangrijk, maar de argumentatie die het kind heeft: Roy *mist* natuurlijk zijn ouders (zie het bovenstaande stukje), maar is Roy *alleen*? Hij heeft zijn opa en oma in zijn nabijheid en Sjeng en later in het verhaal ontmoet hij de kinderen op de camping. Maar hij kan zich natuurlijk toch *alleen* voelen. En is Roy *flink*?

Laat de kinderen zich proberen in te leven in het gevoel dat omschreven wordt door de uitdrukking: *Eenzaam maar niet alleen*. Voelen ze zichzelf ook wel eens eenzaam temidden van een groep mensen? Wanneer ze niet uit eigen ervaring kunnen spreken, probeer ze dan situaties te laten beschrijven, waar dat het geval zou kunnen zijn. Kunnen ze woorden geven aan dat gevoel?



Toekomstkamer

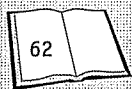
Wat voelt Roy als hij terugdenkt
aan die vakantie in Frankrijk?

Aandachtspunten bij het bespreken van deze vraag kunnen zijn: heeft Roy een prettig gevoel of niet? Krijgt hij het gevoel weer terug dat paste bij het gemis van zijn ouders of is hij blij weer bij hen te zijn? Vond hij het leuk om even het baasje van Sjeng te



zijn? Hoe vond hij het om met opa en oma te zijn? Hoe vond hij het dat Sjeng weer bij zijn 'echte' baas kwam? Als je een kijkje in het vakantie-fotoalbum van Roy mocht nemen, wat zou er dan op zijn foto's staan? Zou Roy nu zelf een hond hebben?

Liesbeth van der Jagt heeft aan de lezers een e-mail gestuurd.
De tekst luidt:



Heel lang geleden kwam er bij mij een schrijver op school, die W.G. van der Hulst heette. Ik was toen ongeveer tien jaar en ik schreef graag verhalen en gedichtjes. Vanaf dat moment was schrijver worden voor mij een droom. Maar ik had ook nog een andere droom: juf worden. Daarvoor kon je gewoon naar school en dus deed ik dat. Wat ik het liefst deed, raad je natuurlijk al: voorlezen en verhalen vertellen.

Na een paar jaar ging ik trouwen. Ik kreeg vier kinderen en van les geven kwam voorlopig niks. Wel van verhaaltjes schrijven. Daarmee kon ik vanaf toen nooit meer stoppen. De verhaaltjes werden verhalen en de verhalen werden boeken. Wat een fantastisch leuke droom!

'We noemen hem Sjeng!' is een vakantieverhaal. Het is niet echt gebeurd, ik heb het verzonnen. Als ik zelf met de caravan onderweg ben, zie ik natuurlijk een heleboel dingen die je in dit boek tegenkomt. Onderweg op reis stoppen we vaak genoeg op een parkeerplaats. We smeren een boterhammetje en als het mooi weer is, eten we dat buiten op. Maar voortaan kijk ik goed uit, voordat we weer weggrijden. Stel je voor dat er stiekem een vreemde hond onder mijn bed in de caravan is gekropen....

Liesbeth van der Jagt

Het eerste deel van de mail bevat autobiografische gegevens. Liesbeth van der Jagt had toen ze nog op school zat, twee dromen: schrijver worden en juf worden. Wijs ze eens op het zinnetje: ...juf worden. Daarvoor kon je gewoon naar school... Bestaat er dan geen school waar je leert om schrijver te worden?

Ook de aanleiding om schrijver te willen worden, is genoemd: de schrijver W.G. van der Hulst die een bezoek aan school bracht. Probeer eens wat boeken van W.G. van der Hulst te pakken te krijgen en laat kinderen zien welke boeken hij schreef. Misschien zijn er ouders of grootouders van lezers die zich de boeken van deze schrijver nog kunnen herinneren.

Komt er bij de lezers ook wel eens een schrijver op school? En denken de kinderen dan ook: ik wil schrijver worden?

In het tweede deel van de mail vertelt Liesbeth van der Jagt over het schrijven van *We noemen hem Sjeng!*. Heel mooi komt hierin tot uiting dat schrijvers vaak aanknopingspunten uit de realiteit gebruiken om in hun verhalen te verwerken. Het verhaal is verzonnen, maar zou echt gebeurd kunnen zijn!

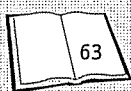


2c Vragen naar aanleiding van de Villaatjes

Na de hoofdstukken 5, 9 en 13 staan in het boek de Villaatjes  afgedrukt. De vragen die daarbij horen en achter in het boek staan, zijn hieronder weergegeven.

Als u met de kinderen over het boek praat nadat ze het hebben uitgelezen, neem dan een selectie uit de vragen met hen door. Laat in eerste instantie de kinderen kiezen over welke vragen ze willen praten. Vraag dóór als er niet zo veel uitkomt. Vraag vooral weer naar eigen ervaringen en gevoelens in situaties die de kinderen zelf hebben meegemaakt.

U kunt er ook voor kiezen om de vragen meteen te bespreken als de hoofdstukken, waarop de vragen betrekking hebben, gelezen zijn.



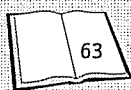
Vragen na hoofdstuk 5, bladzij 26

- 1 Hoe wil een hond dat zijn leven eruitziet?
- 2 Denk je dat Fido een leuk leven had bij de familie?
- 3 Wat zal er gebeuren als Fido ontdekt wordt?

Door deze vragen worden de lezers geprikkeld om te denken vanuit het perspectief van de hond, die ook de verteller van de eerste 5 hoofdstukken is. Hoe zou een leuk 'hondenleven' eruitzien? Wat zouden wensen van een hond kunnen zijn? Wil een hond rust, veel slapen, of wil een hond juist drukte om zich heen, spelen met de kinderen in het gezin? Heeft hij altijd zin in spelen?

Kaart aan dat honden van oorsprong roedeldieren zijn en zich, deel uit makend van een groep, het best op hun gemak voelen. Worden die wensen vervuld bij de familie van de zes kinderen?

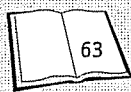
De derde vraag wil de kinderen vooruit laten kijken naar een mogelijk verder verloop van het verhaal. Laat ze ook eens het gevoel dat Fido moet hebben, beschrijven. Hoe voelt het als je tegen je wil in een situatie zit waar je zelf geen eind aan kunt maken?



Vragen na hoofdstuk 9, bladzij 43

- 1 Wordt het toch nog een leuke vakantie voor Roy?

Het woordje 'toch' verwijst natuurlijk naar de eenzaamheid van Roy: hij mist zijn ouders, op de eerste camping vindt hij het niet leuk en opa en oma zijn misschien ook niet de beste speelkameraden die je je kunt wensen. Of toch wel? Hij praat 's nachts met oma, oma let goed op hem, opa moppert wel, maar toch koopt hij spullen voor Sjeng en gaat hij op zoek naar een andere camping. En wordt de vakantie leuker door de aanwezigheid van Sjeng? Hoe weten we dat dan?

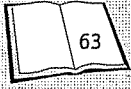


- 2 Kun je aan de tekening op bladzijde 41 zien hoe Roy zich nu voelt en hoe Sjeng zich voelt?

De tekening maakt duidelijk 'dat emoties getekend kunnen worden'. Hoe voelt Roy zich



en hoe voelt Sjeng zich? Welke band is er tussen die twee? Wat denken zij over elkaar?



Om over na te denken, na hoofdstuk 13, bladzij 59

1 Grappig hè dat Fido zegt: Guusje van Renske is namelijk ook Guusje van mij.

'Guusje van Renske is namelijk ook Guusje van mij' maakt duidelijk dat het een en dezelfde persoon is, maar dat er aanvankelijk mogelijk twee personen zouden kunnen zijn. Vanuit de taal gedacht is het een mooie zinsconstructie: Guusje van Renske en Guusje van mij zouden twee verschillende personen kunnen zijn, maar blijken dezelfde. Kent de lezer ook zo'n situatie? En een voorbeeld waarbij twee dezelfde namen twee verschillende personen zijn? Kende Roy de beide Guusjes? Of kende hij er niet één?

2 Slim hè dat Fido zegt: Voortaan blaf ik, als iedereen in het busje stapt.

Vind jij dat ook een slim idee van Fido? En is dit altijd een goede manier om mensen niet kwijt te raken. Deze oplossing is vanuit Fido gedacht een hele goede. Als je nu eens vanuit de mensen denkt: de familie is Fido een keer kwijtgeraakt op een parkeerplaats. Wat moeten ze doen om te voorkomen dat dit nog een keer gebeurt?

3 'Toen Roy moest huilen, heb ik hem gelikt.' Zo helpen honden bij verdriet.

Zou dit likken geholpen hebben? Hoe heeft Sjeng Roy eerder bij zijn verdriet geholpen?

3 Extra verdieping

3a Praten over taal en gevoel

In het boek wordt het verhaal door twee 'personen' verteld: hoofdstuk 1 t/m 5 door Sjeng, hoofdstuk 6 t/m 12 door de verteller en Sjeng sluit het boek weer af. Hoe vinden de kinderen het om van Fido/Sjeng zelf te horen hoe hij tegen de mensen en de gebeurtenissen aankijkt? Vinden ze dit een leuke manier van vertellen? Leuker dan wanneer een derde persoon, een verteller, dat doet? Laat ze de delen in het boek die Sjeng zelf vertelt eens vergelijken met het middendeel. Wie ziet het kind als verteller van het middendeel van het boek? Is het de schrijfster? Zou het Roy kunnen zijn? Zou het iemand anders in de nabijheid van Roy, bijvoorbeeld zijn opa of oma, kunnen zijn? En waarom zou de schrijfster een deel van het boek door Sjeng/Fido laten vertellen? Wat dacht het kind toen het de eerste pagina's las?

Op bladzijde 10 staat: *Zachtjes kreuwelt Fieke me tussen mijn oren.* Kende de lezer het



woord *kriuwelt*? Als het kind het woord niet kende, was het dan toch achter de betekenis gekomen? En hoe dan? Wat zijn andere manieren om achter de betekenis van een woord dat je niet kent te komen? Zou het woord echt bestaan of heeft de schrijfster het verzonnen? Laat het eens opzoeken in een woordenboek.

Hoe vindt Fido het om bij deze familie te wonen? Aan welke woorden in het eerste hoofdstuk kun je dat zien?

Er zijn ook woorden als hondenleven en hondenweer. Kennen de kinderen de betekenis van deze woorden? Passen die bij dit verhaal? (Het hondenweer zou er bij kunnen passen, want tijdens de autorit regent het.)

Op bladzijde 15 staat: *Moet ik echt alles vertellen?* Waarom zou de schrijfster dit zo geschreven hebben? Wat zou er gebeurd zijn als Fido wel alles verteld zou hebben?

In het verhaal komen Franse woorden voor. Hebben de kinderen dit ontdekt? Wat gebeurde er toen ze deze woorden tegenkwamen? Lazen ze verder? Konden ze achter de betekenis van deze woorden komen? Hoe lukte dit? Waarom lukte het niet? Kennen de kinderen nog meer Franse woorden?

Roy gaat op vakantie met zijn opa en oma. Hoe zouden de kinderen het zelf vinden om met hun opa en oma op vakantie te gaan? Voor Roy was er een aanleiding: zijn ouders gingen naar Florida, omdat ze een prijs gewonnen hadden. (Wedden dat Roy het liefst met hen meegegaan was!) Als er nu eens niet zo'n aanleiding is, zou je dan met je opa en oma mee willen?

Kunnen de kinderen aangeven wat Roy er niet leuk aan vindt? In de loop van het verhaal gaat Roy het leuker vinden. Herkennen de kinderen dat? En oma blijkt een grote steun voor hem te zijn.

Als Roy vertrekt van de camping staat er de zin (bladzij 42): *De mensen zijn hier niet alleen saai. Ze zijn ook lui.* Waarom zou Roy dat vinden? Kent hij de mensen? Wat zeggen deze zinnen over zijn mening over deze camping? Misschien kunt u het begrip 'vooordeel' met de kinderen bespreken.

De opa van Roy moppert veel over Sjeng. Terecht? Hij moet wel naar een andere camping vertrekken omdat er een hond is. Maar hij zorgt ook voor Sjeng. Herkennen de kinderen dat: een volwassene die moppert, eigenlijk iets niet wil, maar toch dat gevoel oprijst om een ander te plezieren.

3b Kennis van genres

We noemen hem Sjeng! is een dierenverhaal: een groot deel van het verhaal is vanuit de ogen van Fido/Sjeng beschreven. Veel schrijvers van dierenverhalen hanteren dit perspectief. Er ligt echter een gevaar om de hoek. Door dit perspectief te gebruiken, kom je al snel in de verleiding om aan dieren menselijke eigenschappen toe te dichten. Hoe zit dat in dit verhaal? Passen de beschreven gevoelens van Fido/Sjeng bij die van een hond?



Laat de kinderen de eerste twee hoofdstukken nog eens lezen. Hierin krijg je, door de ogen van Fido gezien, een indruk van de kinderen in het gezin. Laat de kinderen de zinnestukjes die afkomstig zijn uit de 'denkwereld' van Fido opzoeken. Bespreek met hen of honden inderdaad deze gedachten zullen hebben. Of legt de schrijfster Fido deze woorden in de mond om ons zo kennis te laten maken met het gezin?

Het verhaal is een dierenverhaal, maar er zitten ook volop realistische elementen in het verhaal. Wat zou volgens de kinderen echt gebeurd kunnen zijn? Fido bleef per ongeluk achter op de parkeerplaats, als gevolg van de consternatie rond het ongeluk van Melanie. Er zijn ook mensen die hun hond bewust achterlaten in het bos als ze op vakantie gaan. Misschien kunnen de kinderen een verhaaltje schrijven, gezien door de ogen van zo'n gedumpte hond.

3c Praten over illustraties

Wanneer het kind het Boekprofiel heeft ingevuld, neemt u dit erbij. Vond hij/zij de tekeningen van Pauline Oud goed passen bij het verhaal? Laat de kinderen vertellen waarom zij 'ja', 'weet niet' of 'nee' invulden. Vraag verder wat zij van de illustraties vinden, ook los van het verhaal. Spreekt de tekenstijl hen aan? Laat ze vertellen of de kinderen en situaties op de tekeningen 'levensecht' (realistisch) zijn. Zouden het ook foto's geweest kunnen zijn?

Kunnen ze vertellen hoe de illustrator tekent: veel lijntekeningen, veel ingekleurde vlakken, of een combinatie daarvan.

Vergelijk met de kinderen de tekeningen in dit boek eens met die in een ander boek. Zoek een boek uit waarin de illustrator een heel andere stijl van tekenen heeft. Laat de verschillen in tekenstijl benoemen. Let op zaken als grote lijnen – details, bijna alleen lijnen – vlakken, realistisch – schetsmatig, sfeer die de tekeningen oproepen.

De tekening op bladzijde 41 maakt de kracht van illustraties het duidelijkst. Gevoelens en de relatie tussen Roy en Sjeng worden duidelijk. Waarom zou Pauline Oud niet meer getekend hebben? Ziet de lezer dat hierdoor de 'eenzame' situatie van Roy en Sjeng duidelijker wordt?

Er zijn veel tekeningen van de hond. Wat vindt de lezer van deze tekeningen? Is het de illustrator gelukt om de gevoelens van de hond uit te drukken? Uit welke tekening spreekt volgens de kinderen het gevoel van Fido/Sjeng het meest?

4 Verwerking

Hierna volgt een aantal kopieerbladen voor verdere verwerking.

4a is het Boekprofiel.

4b is een creatieve schrijfo opdracht. Daarbij kan ook gedacht worden aan de suggestie gegeven bij 3b.

4c is de brief aan de auteur. Als de kinderen zelf een avontuur hebben beleefd met een hond, kan dat natuurlijk ook verteld worden in de brief.

4d tenslotte, is het titelblad.